

*Zdenko Babić**

IN MEMORIAM CHIARA LUBICH
I
PRIKAZ EKONOMIJE ZAJEDNIŠTVA

Chiara Lubich (Trento, Italija, 22. siječnja 1920. - Rocca di Papa, 14. ožujka 2008.) osnivačica i predsjednica vjerskoga pokreta poznatoga pod nazivom Pokret fokolara preminula je 14. ožujka, 2008. Iako je Pokret nastao u okrilju Katoličke Crkve i on je izgradio jake veze sa glavnim kršćanskim religijama, drugim vjorama, pa i s nevjernicima. Također se naziva i “Djelo Marijino”. Danas Pokret djeluje u 182 zemlje i obuhvaća više od pet milijuna ljudi. Fokolar znači ognjište i simbolizira toplinu obiteljskoga zajedništva.

Chiara je po završetku potrebnoga obrazovanja radila kao učiteljica u Trentu. Istodobno se upisala na studij filozofije na sveučilištu u Veneciji, no osjećala je da je sve više privlači Evanđelje. U godinama ratnih stradanja u njenom rodnom gradu započeli su prvi koraci Pokreta fokolara. Njeno je zalaganje, zasnovano na novom otkriću Evanđelja, obilježeno dubokom humanošću, ono pobuđuje odnose povjerenja i solidarnosti među osobama različitih dobi, rasa, socijalnog položaja i duhovnih tradicija, ostvarujući uzajamno obogaćenje, oblikuje i podiže muškarce i žene obnovljene evanđeoskom ljubavlju.

Chiara Lubich bila je protagonistica ekumenskoga dijaloga, dijaloga među raznim religijama i dijaloga među kulturama. Već je u šezdesetim godinama sugovornica važnih ličnosti, kao što su ekumenski patrijarh Carigrada Atenagoras I, Demetrios I, nadbiskupi Canterburya Ramsey, Coggan i Runcie, luteranski biskupi Dietzfelbinger, Hanselmann i Kruse, prior Taizea Roger Shultz. Ona otvara i dijalog sa drugim religijama: 1981. pozvana je izložiti u Tokiju svoje duhovno iskustvo pred 10.000 budista. Započinje rad na traženju zajedničkih vrednota,

* Z. Babić, dr. sc., viši asistent u Ekonomskom institutu, Zagreb. (zbabic@eizg.hr)

koji sada mnogo obećava, i surađuje na društvenom području, što se potom širi i na druge zemlje, pa surađuje sa židovima, muslimanima, budistima, hinduistima, taoistima, sikima, animistima itd.

Godine 1977. u Londonu je primila nagradu Templeton za promicanje religije i mira; 1981. u Londonu Križ reda sv. Augustina od Canterburya; 1984. u Istambulju Bizantski križ, 1987. u Sieni Medalju sv. Katarine; 1988. u Augsburgu ekumensku nagradu Proslava augustovskog mira, 1994. u Trentu nagradu Žena, odgojiteljica za mir, a od 1994. i počasna je predsjednica Svjetske konferencije religija za mir (WCRP). U siječnju 2001. hinduističke udruge Shanti Ashram i Sarvodaya koje slijede principe Mahatme Gandhija dodijelile su joj nagradu "Pobornika mira" (Defender of peace).

Autorica je brojnih djela duhovnoga karaktera prevedenih na sve glavne svjetske jezike, pa je 1995. u Milanu primila nagradu Talijanske udruge katoličkih pisaca i izdavača (UELCI) kao autor godine. U posljednjim je godinama bila i dobitnica dvanaest počasnih doktorata iz raznih znanosti na sveučilištima diljem svijeta. Dobitnica je nagrade UNESCO "Odgoj za mir" 1996., a 28. svibnja 1997. održala je zapaženi govor u središtu OUN pod naslovom: "Prema jedinstvu nacija i naroda". Godine 1988. dodijeljena joj je europska nagrada za prava čovjeka. U travnju godine 1999. posjetila je Hrvatsku, sudjelovala je na "Susretu pokreta i crkvenih zajednica vjernika laika" u zagrebačkoj katedrali. Osnivačica je i novoga pristupa ekonomiji i poslovanju poznatoga pod nazivom Ekonomija zajedništva.

Ideja Ekonomije zajedništva rodila se za posjeta blagopokojne *Chiare Lubich* San Paolu godine 1991., u Brazilu poznatom po drastičnim razlikama između bogatih i milijuna siromašnih. Ekonomija zajedništva počiva na ideji otvaranja poduzeća povjerenoga stručnim osobama, sposobnima za efikasno upravljanje koje stvara dobit. Ono u čemu se takvo poduzeće razlikuje od klasičnoga poduzeća način je na koji se raspodjeljuje dobit. Dio ukupne dobiti služi za potrebe poduzeća, dio za ljude u potrebi omogućujući im dostojniji život, a treći dio dobiti služi za formiranje "novih ljudi i novih poduzeća" nadahnutih kulturom davanja. Za Ekonomiju zajedništva dodijeljeni su C. Lubich počasni doktorati iz društvenih znanosti na sveučilištima u Lublinu (Poljska), Recife (Brazil) i Piacenza (Italija).

"Za razliku od potrošačke ekonomije, koja se temelji na kulturi posjedovanja, Ekonomija zajedništva je *ekonomija davanja*. Može nam se učiniti teško, mučno, herojski. No nije tako, jer čovjek je stvoren na sliku Božju, a on je ljubav, pa svoje ostvarenje pronalazi upravo u ljubavi i darivanju. To je najdublja potreba njegova bića, bio on vjernik ili nevjernik. U samom tom zaključku, potkrijepljenom našim iskustvom, nada je univerzalnog širenja Ekonomije zajedništva."¹

U prvih desetak godina Ekonomija zajedništva brzo je napredovala. Od svega nekoliko poduzeća koja su u početku prihvatila prijedlog Chiare Lubich, danas

¹ *Ekonomija zajedništva*, No. 1, prilog mjesečnika Novi svijet, Zagreb, 2002.

je Ekonomija zajedništva stvarnost koja uključuje oko 800 poduzeća na svim kontinentima. U relativno kratko vrijeme uspjela je formirati reprezentativan uzorak koji u sebi sadrži znatnu raznolikost. Riječ je o malim i srednjim poduzećima koja rade u različitim sektorima, a većina ih je u uslužnim djelatnostima. Promatrano po ostvarenome prihodu dva su poduzeća ostvarila u protekloj godini više od 50 mil. USD, 47 poduzeća između 5 i 50 milijuna, a njih 33 između 500.000 i 5 milijuna USD. U Hrvatskoj isto tako, koliko je autoru poznato, u Križevcima posluje poduzeće na principima Ekonomije zajedništva. Dakle, u odnosu na svjetsko gospodarstvo, stvarnost relativno maloga dosega, ali s novim pristupom i novom gospodarskom kulturom.

Na temu Ekonomije zajedništva organiziraju se konferencije i stručni skupovi, a nedavno je objavljena i knjiga irske autorice Lorne Gold pod naslovom 'Ekonomija dijeljenja' koja je proizašla iz njenoga doktorskoga istraživanja razvitka i principa djelovanja Ekonomije zajedništva na Sveučilištu u Glasgou.

Potrebno je ipak reći da se Ekonomija zajedništva u svojoj složenosti ne može razumjeti samo instrumentima ekonomske znanosti. Može se razumjeti samo iskustvom i uvidom, tj. posjećujući poduzeća i ulazeći bar malo u svakodnevni život tih žena i muškaraca potpuno uronjenih u svijet rada motivacijom koja nadilazi uobičajene standarde. Od običnoga privređivanja njih više zanima dobrobit ljudi koji ih okružuju (kolege, klijenti, pa čak i konkurenti) i očuvanje vlastite ljudske i duhovne motivacije i integriteta.

Prema autorici Lorni Gold područja i tvrtke u kojima se primjenjuju principi Ekonomije zajedništva svojevrsne su oaze novoga pogleda na ekonomiju i ekonomsku djelatnost, i to zbog svoga principa dijeljenja (kultura davanja) dobiti koja se dijeli na međunarodnoj razini. Primjerice, poduzeće iz Hrvatske dio dobiti stavlja na raspolaganje centrali u Rimu, a ona onda od pristiglih novih projekata i prioriteta odlučuje kome će sredstva biti dodijeljena za razvitak ili za pokretanje određenoga novoga posla, npr. u Africi. Tako ta mala oaza Ekonomije zajedništva može biti dobar primjer za ublažavanje negativnih posljedica globalizacije i za borbu protiv siromaštva, ali istovremeno i poruka da alternativa uvijek postoji.

LITERATURA:

Gold, L. (2004): *The Sharing Economy*. Ashgate Publishing Limited. Aldershot, Hampshire.

Sajter, D. (2002.): *Globalizacija i Ekonomija zajedništva*. Diplomski rad. Ekonomski fakultet, Osijek.

www.wikipedia.org